

بسمه تعالی

مسجد مجازی؛ پلی برای صدور انقلاب

یحیی جهانگیری سهروردی

مقدمه

مدتی است که رهبر معظم انقلاب بر ضرورت نوآوری تأکید می کنند، به دلیل «اجتناب ناپذیر بودن تحولات در جوامع بشری»^۱. در نتیجه، ایشان «مدیریت تحولات در کشور»^۲ را ضروری دانسته اند و فرموده اند: «با توقف در گذشته و نفی نوآوری نمی توان به جایی رسید ... بنابراین تنها راه صحیح بازگذاشتن راه نوآوری، آزادفکری و آزاداندیشی و مدیریت این راه تحول آفرین است»^۳. ایشان یکی از سال ها را نیز سال نوآوری و شکوفایی نامیدند که ضرورت این مسطحه را در این برهه از ایران معاصر نشان می دهد.

مسجد نیز باید در دایره ی نوآوری جایگاه خود را مشخص کند و از این قافله عقب نماند . به فرموده ی ولی امر مسلم انان، «تحول راز ماندگاری و تعالی بشر است»^۴. در غیر این صورت، «کناره گیری از تحول موجب از بین رفتن و یا منزوی شدن خواهد شد»^۵. در این مقاله، سعی داریم برای بهبود وضعیت مساجد، جذب جوانان، بهره گیری از رقبای فرهنگی مسجد در راستای مسجد (یعنی قرارداد ابزارهای جدید فناوری در طول مسجد و نه در عرض آن و به عنوان رفیق مسجد، نه رقیب) و رساندن پیام انقلاب به جهان راهکاری کاربردی پیشنهاد کنیم.

۱ - سخنان رهبر معظم انقلاب اسلامی در دومین روز از سفر به استان سمنان در جمع دانشگاهیان.

۲ - همان.

۳ - همان.

۴ - همان.

۵ - سخنان رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار جمعی از اساتید، فضلا، پژوهشگران و مبلغان حوزه های علمیه ی قم، مشهد و اصفهان.

مسجد مجازی

یکی از ویژگی‌های اماکن مجازی این است که بشر در آن بر مکان و زمان فائق می‌آید و می‌تواند از هر جایی و در هر زمانی به مقصودش دست یابد. درحالی که مکان‌های مذهبی واقعی چنین ویژگی‌ای ندارند و استفاده از آن‌ها نیازمند برنامه‌ی زمانی و مکانی خاصی است. بنابراین، مسجد مجازی می‌تواند پاسخگوی نیازهای افراد در هر زمان و مکانی باشد، آن هم به انتخاب مخاطب و نه خطیب. مراد از مسجد مجازی در مقاله این است که همه‌ی سازوکارهای (ارکان) مسجد واقعی (فیزیکی) در فضای مجازی وجود داشته باشد - هم اینترنت و هم بازی‌های رایانه‌ای. لازم به ذکر است این مقاله بخشی از کتابی است با نام مسجد مجازی که به همت دفتر مطالعات و پژوهش‌های مرکز رسیدگی به امور مساجد در حال تألیف است.

مسجد و انقلاب

چه آنان که حوادث انقلاب اسلامی ایران را دیده‌اند و چه آنان که در لابه لای نگاشته‌ها مطالعه کرده‌اند، به این حقیقت واقف‌اند که رابطه‌ی دو پدیده‌ی «مسجد» و «انقلاب» رابطه‌ای علی و معلولی است. در دیدگاه بنیانگذار انقلاب «این مساجد است که این نهضت را درست کرده است»^۱ و همین فراز می‌تواند برای اثبات میزان تأثیر مساجد در تحقق انقلاب گواهی روشن بشود. نقش مساجد در پیروزی انقلاب چنان پررنگ بود که حامد الگار، نویسنده‌ی آمریکایی، هسته‌ی اساسی پیروزی انقلاب اسلامی را مسجد^۲ می‌داند و می‌افزاید در دوره‌ی نهضت خمینی (رحمة الله علیه) بود که «مسجد به یک کانون مبارزه و مرکز فرماندهی بدل گردید و به طور خلاصه مسجد تماماً آن چیزی شد که در عصر پیامبر (صلی الله علیه و آله) بود»^۳.

مساجد در دوران انقلاب به طور طبیعی و البته با تکیه بر پیشینه‌ی تاریخی خود مرکز مبارزه علیه رژیم بودند؛^۴ از این رو همواره با عکس‌العمل تند رژیم طاغوت مواجه می‌شدند.^۵ مساجد نه تنها پایگاه ی پایگاه‌ی جهت‌گیری مردم‌عاری حکومت پهلوی بودند، بلکه محلی برای سازماندهی نفوهای انقلابی

۱ - امام خمینی (رحمة الله علیه)، روح الله، صحیفه‌ی نور، انتشارات مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۶۹، ج ۸، ص ۶۰.

۲ - آلگار، حامد، دین و دولت در ایران، ترجمه‌ی ابوالقاسم سری، طوس، تهران، ۱۳۶۵، ص ۱۵۴.

۳ - همان.

۴ - محمدی، منوچهر، تحلیلی در انقلاب اسلامی، امیرکبیر، تهران، ۱۳۷۳، ص ۹۱.

۵ - شریف پور، رضا، مسجد و انقلاب اسلامی، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، تهران، ۱۳۸۰، ص ۸۸ و ۸۹.

و مبارزه بودند. تبادل اطلاعات و جلسات مشاوره میان مبارزان در مساجد صورت می‌گرفت؛ زیرا بخش اعلامی در بیشتر مساجد آسان‌تر و سریع‌تر بود و اعتراض مردم، علما و حضرت امام (رحمة الله علیه) با بخش اعلامی‌های آنان در مجامع مذهبی، به‌ویژه مساجد، همه‌گنی می‌شد.^۱ تأثیر مساجد بر پیروزی انقلاب آنقدر صریح است که یکی از یاوران انقلاب، می‌گوید: «اگر مسجد نبود، انقلاب نبود».^۲

اما نقش مساجد بعد از دوره‌ی «وقوع انقلاب» نیز متوقف نماند. پس از پیروزی انقلاب، باز مساجد بودند که در مرحله‌ی «ثبوت انقلاب» نقش آفرینی کردند. بعد از فروپاشی نظام شاهنشاهی، تقریباً همه‌ی کارهای انقلاب در مساجد انجام گرفت و کمیته‌های انقلاب از دل مساجد جوشید. در زمان هشت سال دفاع مقدس، مساجد نقش چشمگیری در اعزام نیرو، پشتیبانی، برگزاری مراسم دعا و بزرگداشت شهدا داشتند. در زمان سازندگی، امدادسانی به مردم آسیب دیده از بلایای طبیعی، بازسازی مناطق جنگی، برگزاری انتخابات و... نیز مساجد فعال ظاهر شدند.^۳

انقلاب اسلامی فراخندی بود که مراحل تکاملی داشت: مرحله‌ی نخست، پیروزی انقلاب اسلامی بود که از آن به «حدوث انقلاب» یاد می‌کنیم. این مرحله از انقلاب به یاری خدا، همت مردم و رهبری امام (رحمة الله علیه) به پیروزی رسید. مرحله‌ی دوم انقلاب، استقرار دولت اسلامی و اثبات کارآمدی نظامی بود که برپایه‌ی ولایت فقیه بنا شده باشد. این مرحله را مرحله‌ی «ثبوت انقلاب» می‌نامند. مساجد در این دو مرحله محور یا دست‌کم نقش آفرین بوده‌اند. مرحله‌ی سوم که انقلاب پیش روی دارد، ایجاد تمدن اسلامی است. نظریه‌ی «صدور انقلاب» می‌تواند در راستای این مرحله تفسیر گردد. ایجاد تمدن اسلامی هدف غایی انقلاب اسلامی است. همچنان که مسجد مبنای اساسی «حدوث» و «ثبوت» انقلاب بوده است، باید در مرحله‌ی سوم از فرآیند تکاملی آن، یعنی مرحله‌ی «صدور» انقلاب، نیز نقش محوری داشته باشد.^۴ اساساً، به دلیل این‌که مسجد جایگاه توحید، نفی شرک، ندای حق و دادخواهی مظلوم بوده است، همواره مهد قلم و اعتراض نیز بوده است و مردم تلقی برحسب موقعیت جامعه از این مکان مقدس الهام گرفته‌اند.^۵

۱ - سیفی، محمد مهدی، مقاله‌ی «نقش تاریخی مساجد در انقلاب اسلامی»، روزنامه‌ی رسالت، ش ۶۵۰۵، ۳۱/۵/۱۳۸۷، ص ۱۷.

۲ - رستگاری، مرتضی، مقاله‌ی «مسجد در صدر اسلام و نقش آن در پیروزی انقلاب اسلامی»، «فروغ مسجد» (۲)، مجموعه مقالات و سخنرانی‌های دومین همایش هفته‌ی جهانی مساجد، مؤسسه‌ی فرهنگی ثقلین، قم، ۱۳۸۴، ص ۱۹۶.

۳ - شکران، ناصر، مقاله‌ی «مسجد، ملجأ مردم»، «فروغ مسجد» (۵)، مجموعه مقالات و سخنرانی‌های چهارمین همایش هفته‌ی جهانی مساجد، انتشارات ثقلین، قم، ۱۳۸۶، ص ۲۴۱.

۴ - جهانگیری، یحیی، مقاله‌ی «مسجد مجازی، نوآوری در افق ایران ۱۴۰۴»، مجله‌ی ره‌آورد، ش ۲۳.

۵ - میزبانی، مهناز و سایرین، نقش مساجد و دانشگاه‌ها در پیروزی انقلاب، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۸۳، ص ۵۲.

جایگاه صدور انقلاب در قاموس فکری امام و رهبری

درک دقیق از معنا و زمان اعلان تئوری صدور انقلاب، از طرف امام، نشان می‌دهد که ایشان حتی قبل عینیت یافتن انقلاب تحقق غایتش را در صادر کردنش می‌دید.

صدور انقلاب اسلامی از لحظه‌ی ورود حضرت امام (رحمة الله علیه) به پاریس و اوجگهی نهضت مقدس مردم ایران در کانون توجهات جامعه‌ی جهانی قرار گرفت و اولین پرسش‌ها در این باب توسط نهادهای سرطری غرب و قبل از پیروزی انقلاب اسلامی مطرح گردید.^۱

از این رو، امام (رحمة الله علیه) نه بعد از انقلاب، بلکه قبل از انقلاب دغدغه‌ی صدور انقلاب را داشت. با تأمل در خاطرات یکی از یاران امام^۲ درمی‌یابیم که ایشان حتی در اسفند سال ۴۱ انقلاب را به سه مرحله تقسیم کرده بودند: «شما بدانید که مبارزه‌ی ما سه مرحله دارد؛ نخست اسلامی کردن ایران، دوم اسلامی کردن کشورهای اسلامی، سوم اسلامی کردن جهان. آن روز است که به مولا یم مهدی (عجل الله تعالی فرجه) عرض می‌کنم جهان منتظر قدوم مبارک توست».^۳ انقلاب اسلامی روی‌داد نهضت که صدورش به زمان خاصی متوقف باشد. انقلاب اسلامی فراخندی است که باید تا تشکیل تمدن اسلامی، رفاه و آزادی همه‌ی مستضعفان در گسترش آن کوشید. همچنان که امام فرمود هاند: «مقصد این است که اسلام، احکام اسلام، احکام جهانگیر اسلام زنده بشود، پیاده بشود، همه در رفاه باشند، همه آزاد باشند و همه مستقل باشند».^۴ انقلاب‌ها به صورت طبیعی میل به گسترش دارند و انقلاب اسلامی نمی‌تواند از این قاعده مستثنا نیست. از این نظر، می‌توان گفت صدور انقلاب‌ها فراخندی طبیعی است و همچنان ادامه دارد.

۱ - دولت آبادی، فیروز، مقاله‌ی «صدور انقلاب تمنا و تقابلی از درون و بیرون»، مجله‌ی حضور، ش ۲۶، ص ۳۵، لینک مستقیم: www.navideshahed.com/fa/index.php?Page=definition&UID=95847

۲ - آقای عسگر اولادی.

۳ - دبیری مهر، امیر، مقاله‌ی «صدور انقلاب؛ خیال یا واقعیت»، سایت باشگاه اندیشه، لینک مستقیم: www.bashgah.net/pages-19302.html

۴ - مؤسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی (رحمة الله علیه)، «صدور انقلاب از دیدگاه امام خمینی (رحمة الله علیه)»، تبیان، دفتر ششم، تابستان ۱۳۷۴، ص ۳۱.

صدور انقلاب یک بایسته

امام (رحمة الله عليه) فرموده بودند: «ما موظفیم که اسلام را در همه جای دنیا معرفی کنیم»^۱؛ زیرا ایشان مظلومیت و غریب بودن اسلام را در دنیای امروز درک می کردند.^۲ امام (رحمة الله عليه) در عین توجه به مشکلات معیشتی مردم، غفلت از اهداف و آرمان های انقلاب را به مسئولان گوشزد می کرد:

مسائل اقتصادی و مادی اگر لحظه ای مسئولین را از وظیفه ای که بر عهده دارند منصرف کند، خطری بزرگ و خطرناکی سهمگین را به دنبال دارد. باین دولت اسلامی تمام سعی و توان خود را در اداره ی هرچه بهتر مردم بنمائ؛ ولی این بدان معنی نیست که آنها را از اهداف عظیم انقلاب که ایجاد حکومت جهانی است منصرف کند.^۳

از منظر رهبر معظم انقلاب نیز انقلاب دو جهت دارد: یکی مبارزه با استبداد داخلی و دیگری سخن و پیام جدید انقلاب برای دنیا و بشر. «پیام جهانی و انسانی اسلام است که او را به ستایش وادار می کند. جنبه ی دوم بسیار مهم است؛ ما باید بتوانیم این را بیان کنیم».^۴ همچنان که ایشان فرموده اند، صادر کردن تفکر انقلابی و اندیشه ی مبارزه به بیرون مرزها بسی مهم تر از مبارزه با استبداد داخلی است. شاید به دلیل اهمیت همین موضوع بود که رهبر معظم انقلاب حدود یک ماه بعد از انتصاب به رهبری انقلاب، در نوزده شهریور ۱۳۶۸، به تبیین نظریه ی صدور انقلاب پرداختند.^۵ رهبر فرزانه در جای دیگر صدور انقلاب را تداوم راه انبیا و ستیز با آن را کار دشمن شمرده اند:

ما به این کار و انجام این وظیفه افتخار می کنیم. این راه انبیاست و ما این راه را باین ادامه دهیم... چرا ما باین از صادر کردن توحی، اخلاق انبیا روح فداکاری، اخلاص و تزکیه ی اخلاقی به کشورهای دیگر خجالت بکشیم؟! چرا باین شرم کنیم از آنکه غیبت و حمیت صحیح و ایستادگی در مقابل قدرت های باطل را به صورت درس عملی به ملت های دیگر ارای و تعلیم بدهیم؟ ملت ها باور نمی کنند که بشود با عوامل و مزدوران قدرت های استکباری درافتاد. ما درافتادیم و بهیوز هم شدیم. چرا این عمل و تجربه ی خودمان را در اختط افکار عمومی ملت ها نگذاریم؟ ما این انقلاب را صادر می کنیم. ما از آنکه بتوانیم

۱ - صفحه ی نور، ج ۱۸، ص ۱۰۳ - ۱۰۲، در دیدار با مسئولان دانشگاه امام صادق (علیه السلام)، مورخ ۶۲/۶/۱۵.

۲ - همان.

۳ - مقاله ی «صدور انقلاب از دیدگاه امام خمینی»، ص ۴۷.

۴ - بیانات مقام معظم رهبری، مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۱۷، در دیدار با اعضای شورای عالی سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی.

۵ - بیانات مقام معظم رهبری، مورخ ۱۳۶۸/۰۴/۱۹، در دیدار و بیعت اقشار مختلف مردم کشور با معظم له.

توحید و مکتب انبیا و روش‌های انسانی پاکیزه، طیب، طاهر، صبر، مقاومت و اثبات را به کشورهای دیگر صادر کنیم، هیچ ابایی نداریم. رسانه‌های غربی که با پول صهیونیست‌ها و با تدبیر سرکشی‌مداران خبیث و ظالم و فاسد اداره می‌شوند، می‌خواهند جنجال درست کنند و ما را از این حرف و عمل که فرهنگ و مفاهیم انقلاب باقی صادر شود پشیمان کنند.^۱

صدور انقلاب کاری فرهنگی

صدور انقلاب صدور رسالت انقلاب اسلامی و انتقال ارزش‌های معنوی و الهی آن به گوش جهانیان است. این امر در سببی زور و لشکرکشی انجام نمی‌شود؛ بلکه باید به هم هی امکانات و ابزارهای پیام‌رسانی، محتوای پیام، موقعیت زمان و مکان و نیازهای مخاطبان در مناطق مختلف دنیا توجه کرد. انقلاب ما انقلابی فرهنگی بود و به تعبیر شهید مظلوم، دکتر بهشتی، «انقلاب ارزش‌ها» بود.^۲ در اوایل انقلاب، عده‌ای صدور انقلاب را را رویکردی نظامی تفسیر می‌کردند؛ اما در همین جا بود که امام (رحمة الله علیه) رویکرد فرهنگی را پیشنهاد کردند:

اینکه می‌گوییم باید انقلاب ما به همه جا صادر بشود، این معنی غلط را از آن برداشت نکنند که ما می‌خواهیم کشورگشایی کنیم. ما همه‌ی کشورهای مسلمین را از خودمان می‌دانیم. همه‌ی کشورها باید در محل خودشان باشند، ما می‌خواهیم این چیزی که در ایران واقع شد و این بیداری‌ای که در ایران واقع شد و خودشان از ابرقدرت‌ها فاصله گرفتند و دست آن‌ها را از مخازن خودشان کوتاه کردند، این در همه‌ی ملت‌ها و در همه‌ی دولت‌ها بشود. آرزوی ما این است...^۳

رهبر معظم انقلاب در آغاز رهبری، قالب صدور انقلاب را نه قالبی نظامی که فرهنگی شمردند: پس از پیروزی انقلاب اسلامی، سردمداران تبلیغات جهانی روی اشاعه‌ی فرهنگ انقلابی اسلام جنجال راه انداختند و آن را به عنوان صدور انقلاب - با معنای غلطی که از صدور انقلاب می‌کردند - مورد تهاجم تبلیغاتی قرار دادند. همه‌ی رسانه‌ها در سرتار عالم روی این نکته و کلمه تکیه می‌کنند که جمهوری اسلامی در صدد صدور انقلاب است! خباثت آن‌ها

۱ - نگاه کنید به سایت معظم له به نشانی www.khamenei.ir.

۲ - سالار، محمد، مقاله‌ی «انقلاب اسلامی و صدور ارزش‌های فرهنگی»، فصلنامه‌ی اندیشه انقلاب اسلامی، ش ۵، ص ۲۳.

۳ - صحیفه‌ی نور، ج ۱۳، ص ۱۲۷، در جمع سفرای کشورهای اسلامی، مورخ ۵۹/۷/۲۸.

در اینجا است که صدور انقلاب را به معنای صدور مواد منفجره و ایجاد درگویی در گوشه و کنار عالم و از این قبیله کارها معرفی می‌کنند! که این هم مثل بقیه خیانت‌های تباهی دلقی غرب یک طرفد رذیله است.^۱

رهبر انقلاب، صدور انقلاب را چنین فرهنگی تعریف می‌کنند:

صدور انقلاب صدور تجاوز و جنگ و به معنای گرفتن زمین‌های دیگران نیست... صدور انقلاب به معنای صدور پیام و صدور رسالت انقلاب است، صدور ارزش‌هایی مانند استقلال، عدم وابستگی، خودکفایی، خصلت‌های انسانی پاک، ایمان، شرف، افتخار، حمایت از مستضعفان و...^۲

در بیانی دیگر، امام (رحمة الله علیه) تبیین اندیشه‌های انقلاب را صدور انقلاب می‌دانند: «صدور انقلاب به معنی لشگرکشی نیست؛ بلکه می‌خواهم حرفمان را به دنیا برسانیم».^۳

مساجد مجازی روش عملی صدور انقلاب

پس از گذشت سی سال از پیروزی انقلاب به جاست در نحوه‌ی عملیاتی کردن صدور انقلاب قدری ثقل کریم. چنان‌که گفته شد، در دو مرحله‌ی «حدوث» و «ثبوت» انقلاب محوریت مسجد کاملاً مشهود است. تعامل بین انقلاب و مسجد بر پویایی مساجد و تنوع بخشی به کارکردهای آن نیز م‌ وثر بوده است. در فرایند صدور انقلاب نیز باید مسجد محور شود. شاید به همین دلیل بود که رهبر انقلاب تأکید داشتند باید مساجد همواره آماده‌ی قیام و پیشبرد اهداف اسلامی باشند. «اسلام مساجد را سنگر قرار داد؛ وسیله‌ای از باب اینکه از همین مساجد... همه‌ی اموری که اسلام را به پیش می‌برد و قیام را به پیش می‌برد مهیا باشد».^۴

باتوجه به محذوریتهای ساخت مسجد، ممنوعیتهای احیای کارکردهای انقلابی در مساجد خارج کشور و زمانبر و پرهزینه بودن ساخت مسجد، توجه به مساجد مجازی ضروری می‌نماید. مساجد مجازی می‌تواند با جذب مخاطب در ساخت مسجد، احیای کارکرد انقلابی آن و مخالفت با قوانین ممنوعیت ساخت مسجد بسیار مفید باشد. از یک سو، ملت ایران با تکلیفی به نام صدور ارزش‌های

۱ - بیانات مقام معظم رهبری، مورخ ۱۳۶۸/۰۴/۱۹، در دیدار و بیعت اقشار مختلف مردم کشور با معظم له.

۲ - مقاله‌ی «انقلاب اسلامی و صدور ارزش‌های فرهنگی»، ص ۲۲.

۳ - صحیفه‌ی نور، ج ۱۹، ص ۴۱۴.

۴ - صحیفه‌ی نور، ج ۱۷، ص ۶۰.

انقلاب و یاری مستضعفان مواجه است و ازسوی دیگر با موانعی که بر سر راه مساجد قرار دارد. مسجد مجازی هم فرصتی است برای صدور انقلاب، هم راهی برای برداشتن موانع؛ زیرا موجب توسعه‌ی بنایی و گسترش کارکرد مساجد می‌شود. این‌ها یعنی اثبات کارآمدی مساجد در سومین مرحله از انقلاب . اگر در فرهنگ امام (رحمة الله علیه) ثمره‌ی انقلاب، آزادی همه‌ی مستضعفان جهان است و در اندیشه‌ی او باید مساجد را حفظ کرد «ای ملت! مسجدهائتان را حفظ کنید تا این نهضت به ثمر برسد»^۱، تحقق این دو با مساجد مجازی سامان می‌گیرد. آنچه از سخنان امام (رحمة الله علیه) نتیجه می‌شود، تحول در کارکرد مساجد برای ایجاد پیروزی‌های دیگر اسلامی است^۲: «این مساجد بود که این پیروزی را برای ملت ما درست کرد، این مراکز حساسی است که ملت باید به آن توجه داشته باشند، این طور نباشد که خیال کنیم حالا دیگر ما پیروز شدیم، دیگر مسجد می‌خواهیم چه کنیم؟ پیروزی ما برای اداره‌ی مسجد است»^۳. بدیهی است که امام (رحمة الله علیه) نیز تبلیغ و استفاده از رسانه‌ها را شیوه‌ی عملی صدور انقلاب می‌دانستند:

ما که می‌گوییم اسلام را می‌خواهیم صادر کنیم، معنایش... این است که می‌توانیم به‌وسیله‌ی دستگاه‌هایی که داریم، به وسیله‌ی همین صداوسیما، به وسیله‌ی مطبوعات، به وسیله‌ی گروه‌هایی که به خارج می‌روند، اسلام را آن طوری که هست معرفی کنیم. اگر آن طوری که هست معرفی بشود، مورد قبول همه خواهد بود.^۴

مقام معظم رهبری نیز استفاده از ابزارهای متناسب با زمان و مخاطب را اثرگذار می‌دانند: «ماییم و تفکر و معارف اسلامی، ماییم و پیام انقلاب اسلامی؛ ما باید بتوانیم این‌ها را درست به دنیا برسانیم... ما باید بتوانیم مفاهیم و معارف اسلامی و آنچه را که متعلق به ماست، بیان کنیم؛ البته باید با لحن و بیان روشن‌فکرانه و کاملاً مترقی و با استفاده از واژگان متناسب با هر دوره و زمان باشد»^۵.

مسجد به مثابه‌ی رسانه‌ای سنتی و اینترنت به مثابه‌ی ابزاری مدرن می‌تواند در ابلاغ پیام انقلاب نقش آفرین باشند. مؤسسه‌ها، رویکردی در کشور ما این دو را در ساحت نزاعی آشتی ناپذیر قرار داده است؛ از این رو هیچ‌گاه نتوانسته‌ایم برای بیان رسالت انقلاب از ظرفیت این دو رسانه بهره‌جوییم. مسجد رسانه‌ای است سنتی، ولی پویا، مقبول غیردولتی و دینی؛ درمقابل اینترنت ابزار ی است مدرن، با

۱ - همان، ج ۸، ص ۶۰.

۲ - جهانگیری، یحیی، مقاله‌ی «کارکرد سیاسی مساجد»، آرشیو دفتر مطالعات و پژوهش‌های مرکز رسیدگی به امور مساجد، ص ۶.

۳ - صحیفه‌ی نور، ج ۱۳، ص ۱۵.

۴ - مقاله‌ی «صدور انقلاب از دیدگاه امام خمینی»، ص ۶۱ - ۶۰.

۵ - بیانات مقام معظم رهبری در دیدار با مسئولان سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، مورخ ۸۰/۱۱/۱۷.

مخاطبانی بسیار. معقول آن است که کمیت یکی با کیفیت دیگری همراه گردد و این دو از عرصه ی رقابت به ساحت رفاقت بازگردند.

دشمن علیه انقلاب

امروز، ایان اسلامی مورد حمله ی فرهنگی دشمن قرار گرفته است؛ اما به فرموده ی رهبر انقلاب: «اگر ما بتوانیم در صحنه ی فکر و فرهنگ کار شایسته ای انجام دهیم، همه ی تهدیدهای مادی دنیا خنثی خواهد شد».^۱ در باور امام، ما باید از اهرم صدور فرهنگی انقلاب برای مقابله با ترفندهای دشمن بهره بگیریم:

ما بایع در صدور انقلابمان به جهان کوشش کریم... از طرفی دیگر تمام قدرت ها و ابرقدرت ها کمر به لئودی مان بسته اند و اگر ما در بسته بمانیم، قطعاً با شکست مواجه خواهیم شد. ما بایع حسابمان را صریحاً با قدرت ها و ابرقدرت ها یکسره کریم و به آنها نشان دهیم که با تمام گرفتاری های مشقت باری که داریم با جهان برخورد مکتبی می نماییم.^۲

در سنجش میزان اسلام ستیزی استکبار کافی است بدانیم از سال ۱۹۸۰ واژه ای به نام اسلاموفوبیا^۳ در ادبیات انگلیسی ابداع شد^۴ که به اسلام هراسی و تعصب علیه اسلام و مسلم انان اشاره دارد^۵ و هزاران سایت اینترنتی نیز در این زمینه فعال است.

موج الگوی گیری از انقلاب

با پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، موج حمایت از همه ی نهضت ها و جنبش های رها بی بخش بر پا شد. آقای صبحی الجابی، پژوهشگر و نویسنده ی سوری، درخصوص تأثیر و بازتاب جهانی فرهنگ و تمدن انقلاب اسلامی اظهار می دارد: انقلاب اسلامی فرهنگ و تمدن حقیقی را برای جهانیان به ارمغان آورد. این تمدن در زمینه های سیاست، حقوق بشر و اخلاق با فرهنگ و تمدن غرب ی تفاوت اساسی

۱ - بیانات مقام معظم رهبری در جمع مسئولان سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، مورخ ۸۰/۱۱/۱۷.

۲ - مقاله ی «صدور انقلاب از دیدگاه امام خمینی»، ص ۳۴ و ۳۵.

3 - Islamophobia.

4 - Conway, Gordon & others, Islamophobia: A Challenge for Us All, Runnymede Trust Publication, 1997, p 1.

5 - Sandra Fredman & others, Discrimination and Human Rights: The Case of Racism, Oxford University Press, 2001, p121.

دارد. به هر حال، هر کس فرهنگ انقلاب اسلامی را الگوی خود قرار دهد، حتماً پیروز خواهد شد.^۱ امام (رحمة الله علیه) اندیشه‌ی صدور انقلاب را هیچ‌گاه آرمان‌گراانه و غی‌عملی تلقی نمی‌کرد؛ بلکه آن را واقعیتی ممکن می‌دانست و در بسیاری از مناطق جهان اسلام آن را به‌عینه می‌دید. «نهضت مقدس ایران نهضت اسلامی است. از این جهت، بدی است که همه‌ی مسلمانی جهان تحت تأثیری آن قرار می‌گیرند».^۲ «ما امروز دورنمای صدور انقلاب اسلامی را در جهان مستضعفان و مظلومان بخش‌از‌بخش می‌بینیم».^۳ امام (رحمة الله علیه) نشانه‌های تحقق این پدیده را نمایان می‌دید:

امروز قدرت ایرانی و قدرت اسلام در ایران به‌طوری است که توجه همه‌ی ملت‌های ضعیف را به خودش معطوف کرده است و اسلام صادر شد در سرتاسر دنیا؛ از این سرط‌های عزیزی که در امریکا هستند و تا آفریقا و تا شوروی و همه‌جا نور اسلام تابیده است و توجه مردم به اسلام شده است و مقصود ما از صدور انقلاب همین بود و تحقق پیدا کرد و انشاءالله اسلام در همه‌جا غلبه بر کفر پیدا خواهد کرد.^۴

اسامه ابوحمدان، نماینده‌ی جنبش مقاومت اسلامی فلسطین در لبنان، انتفاضه‌ی مردمی فلسطین را یکی از ثمرات انقلاب اسلامی در ایران می‌داند و در این باره می‌گوید: «با پیروزی انقلاب اسلامی مهم‌ترین خواسته‌ی مسلمانان در قرن بیستم تحقق یافت. مسلمانان جهان انقلاب اسلامی را الگو و سرمشق خود می‌دانند».^۵ گیزلاکرافت، دانشمند آلمانی شرکت‌کننده در همایش بین‌المللی گفتگوی فرهنگ‌ها، حافظ، گوته و پوشکین، گفت: «اسلام در دهه‌های اخیر به الگو و مکتب نیرومندی تبدیل شده که در سائی آن مبارزه‌ی شدید با مادیگری و برای احیای معنویت جریان دارد».^۶

متولیان مسجد و صدور انقلاب

امام (رحمة الله علیه) رسماً متولیان، ائمه‌ی جماعات و روحانیان را برای عملی کردن صدور انقلاب مخاطب قرار می‌دهد:

۱ - مقاله‌ی «انقلاب اسلامی و صدور ارزش‌های فرهنگی»، ص ۲۶ و ۲۷ و روزنامه‌ی کیهان، شماره‌ی ۱۶۴۴۰، ص ۱۶.

۲ - مقاله‌ی «صدور انقلاب از دیدگاه امام خمینی»، ص ۲۵.

۳ - همان، ص ۹۲.

۴ - صحیفه‌ی نور، ج ۱۱، ص ۲۶۶، پیام امام خمینی (رحمة الله علیه) به مناسبت سال‌روز پیروزی انقلاب اسلامی، ۵۸/۱۱/۲۲.

۵ - مقاله‌ی «انقلاب اسلامی و صدور ارزش‌های فرهنگی»، ص ۲۸ و روزنامه‌ی کیهان، مورخ ۷۷/۱۱/۱۰.

۶ - همان، ص ۲۱.

مسجد در اسلام و در صدر اسلام همیشه مرکز جنبش و حرکت های اسلامی بوده ... از مسجد تبلیغات اسلامی شروع می شده است، از مسجد حرکت قوای اسلامی برای سرکوب کفار و وارد کردن آن‌ها در (زیر) بیرق اسلام بوده است. شما که از اهالی مسجد و علمای مساجد هستید، باید پیروی از پیغمبر اسلام (صلی الله علیه و آله) و اصحاب آن سرور کنید و مساجد را برای تبلیغ اسلام و حرکت اسلامی و قطع ایادی شرک و کفر و تأیید مستضعفین در مقابل مستکبرین قرار دهید.^۱

یادمان باشد فرهنگ تشیع پیوسته به حکومت‌ها اعتراض کرده است؛ از این رو روحانیتی معترض تربیت کرده که خانه‌اش مسجد است.^۲ در نتیجه، مساجد و روحانیت هستند که فریاد ظلم‌ستیزی انقلاب را به گوش همگان می‌رسانند.

منبع: دفتر مطالعات و پژوهشهای مرکز رسیدگی به امور مساجد

۱ - صحیفه نور، ج ۱۳، ص ۱۵.

۲ - مسجد و انقلاب اسلامی، ص ۱۲۴.